

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/edukacja-1/wystawy/13695,o-Orla-w-koronie-Zgrupowanie-partyzanckie-Blyskawica.html>
28.02.2026, 04:11

...o Orła w koronie. Zgrupowanie partyzanckie „Błyskawica”

Autor wystawy: dr Maciej Korkuć

Współpraca: Teodor Gąsiorowski

Projekt graficzny: Dariusz Grochał

Organizatorzy: Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN w Krakowie, Polskie

Towarzystwo Historyczne Oddział w Nowym Targu

Wystawa „...o Orła w koronie. Zgrupowanie partyzanckie »Błyskawica«” składa się z 20 drukowanych plansz formatu 70 x 100 cm + plakaty oraz katalog. Ekspozycja jest przygotowana do prezentacji wewnętrznej. Swój pierwszy wernisaż miała 9 marca 2007 r. Obecnie jest udostępniana. Zainteresowanym w tej sprawie informacji udzieli pracownik Referatu Wystaw i Edukacji Historycznej OBEP IPN w Krakowie, tel. (012) 426 21 37.

Dowódcę zgrupowania partyzanckiego „Błyskawica”, Józefa Kurasia „Ognia” przez szereg lat PRL-u, a zwłaszcza w drugiej połowie lat 40., przedstawiano wyłącznie jako psychopatę, „znanego już przed wojną koniokrada” i bandytę „odznaczającego się szczególnym sadyzmem wobec eksploatowanej ludności góralskiej”. Z kolei Stefan Korboński, sprawujący w 1945 r. obowiązki delegata rządu RP na kraj, nazywał go „Królem Podhala” i „tatrzańskim Janosikiem dwudziestego wieku, którego sława na Podhalu żyć będzie przez wiele lat przekazywana z pokolenia na pokolenie”. Dziś Józef Kuraś przez niektórych jest uznawany za postać kontrowersyjną.

Józef Kuraś „Ogień” urodził się 23 października 1915 r. Służył, jako podoficer w Korpusie Ochrony Pogranicza i brał udział w kampanii wrześniowej 1939 r. Przez cały czas okupacji działał w konspiracji. Dowodził grupą dywersyjną Konfederacji Tatrzańskiej, a po jej rozbiciu złożył przysięgę Armii Krajowej. Po zamordowaniu jego ojca, żony i dwuipółrocznego synka przyjął pseudonim „Ogień”. Kolejno został dowódcą największego zgrupowania partyzanckiego w Krakowskim. Po przejściu Armii Czerwonej przez Podhale, w związku tworzeniem struktur aparatu władzy, w tym bezpieczeństwa, Józef Kuraś otrzymał nominację na kierownika UB w Nowym Targu. Jednak realne oblicze nowo powstającej władzy, widoczne zwłaszcza z perspektywy działań stawianych UB i dokonań jego funkcjonariuszy, spowodowało, że w kwietniu 1945 r. ponownie znalazł się w podziemiu, tworząc oddział partyzancki „Błyskawica”. Jako jego dowódca walczył do 21 lutego 1947 r., kiedy to we wsi Ostrowsko koło Nowego Targu razem kilkoma podkomendnymi został otoczony przez oddziały KBW, UB i MO. Znajdując się w potrzasku, próbował popełnić samobójstwo, ale ujęcie J. Kurasia żywego i doprowadzenie do publicznej rozprawy sądowej przed komunistycznym wymiarem „sprawiedliwości” oraz wymierzenie mu kary śmierci

było dla komunistów sprawą priorytetową. Stąd przewiezionego do nowotarskiego szpitala J. Kurasia starano się jeszcze ratować, aczkolwiek bezskutecznie. Zmarł tuż po północy 22 lutego 1947 r. Ciało tragicznie zmarłego zostało zabrane przez funkcjonariuszy UB. Miejsca pochówku świadek zdarzenia i późniejszy szef Służby Bezpieczeństwa w Krakowie Stanisław Wałach nigdy nie wyjawiał. Mimo podjętych prób, szczątków J. Kurasia do dziś nie odnaleziono.

Historii J. Kurasia dotyka przygotowana przez Oddział Biura Edukacji Publicznej IPN w Krakowie wystawa. Przybliży ona jednak przede wszystkim historię dowodzonego przez niego zgrupowania partyzanckiego „Błyskawica”, a zatem dotyczy żołnierzy „wyklętych” – podejmujących ofiarną walkę z systemem totalitarnym i jego reprezentantami w Polsce.

[WYSTAWA ONLINE](#)